

בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים

העותרת :

רגבים, ע.ר. 580460319

באמצעות עו"ד בועז ארזי

ת.ד. 44439, ירושלים, 91443

טל': 02-6560303, פקס: 02-6560363

- נ ג ד -

המשיבות:

1. הועדה המרחבית לתכנון ובניה בקעת בית הכרם

רח' החרושת 48, אזור התעשייה כרמיאל

ת.ד. 809, מיקוד 20100

2. משטרת ישראל מחוז חוף

רח' נתן אלבז 1, חיפה

עתירה מנהלית מתוקנת

"כאשר הרשות המבצעת נמועת באופן שיטתי משך שנים מביצוע צווי הריסה

שיפוטיים - שהיא עצמה מבקשת - היא מבזה את בית המשפט והופכת את הרשות

השופטת לשותפה בכוח למחדליה. אי כיבוד פסקי דין הינו סימן היכר של חברה

שאינה מתפקדת וחובתה של הרשות המבצעת לא לתרום להיווצרות תופעה זו"¹

¹ מדברי כבוד השופט פיש בת.פ. (שלום חיפה) 4420/04 מדינת ישראל נגד חדיד ואח', ההדגשה איננה במקור.

זוהי עתירה מנהלית לפיה יתבקש בית המשפט הנכבד:

להורות למשיבה 1 לנקוט בכל ההליכים העומדים לרשותה לשם:

אכיפת צווי הפסקת העבודה השיפוטיים וצווי ההריסה השיפוטיים אשר הוצאו כנגד הבניה הבלתי חוקית של תשעת המבנים המפורטים בעתירה זו ואשר נבנו בתחום אחריותה של המשיבה, ובכלל זה:

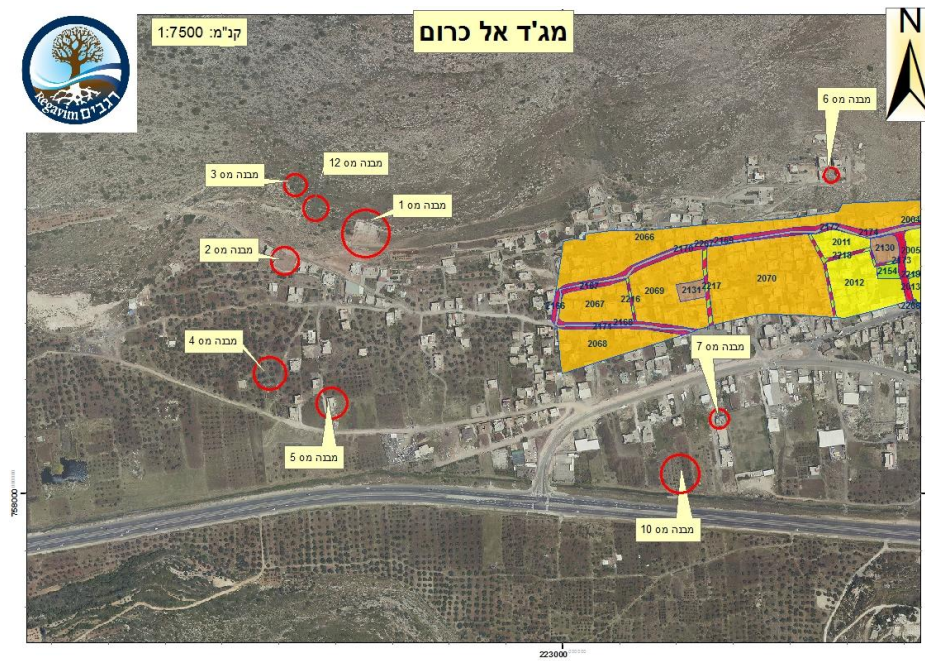
לנקוט בהליכים לפי פקודת בזיון בית המשפט כנגד מפרי הצווים השיפוטיים כמפורט בעתירה זו.

לנקוט בהליכים לפי סעיפים 241-245 לחוק התכנון והבניה כנגד מפרי הצווים השיפוטיים כמפורט בעתירה זו

להורות למשיבה 2 לנקוט בכל האמצעים העומדים לרשותה לשם:

נקיטה בהליכים פליליים לפי סעיף 240 לחוק התכנון והבניה כנגד מפרי הצווים, כמפורט בעתירה זו, ובגלל זה ביצוע חקירה והגשת כתבי אישום כנגד מפרי הצווים.

להלן תצלום אוויר עליו מסומנים המבנים הבלתי חוקיים נשוא העתירה, בהם מופרים צווים שיפוטיים:

ואלה הנימוקים לעתירה :

פתח דבר :

1. תופעת הבניה הבלתי חוקית הוגדרה זה מכבר כ"מכת מדינה", על כל המשתמע מכך.
2. במרחב האחריות של המשיבה 1 נבנו במהלך השנים האחרונות מספר רב ביותר של מבנים בלתי חוקיים והבניה הבלתי חוקית נמשכת גם בימים אלו.
3. מפניויתה של העותרת למשיבה 1 עולה כי המשיבה 1 אכן נוקטת בהליכים לפי חוק התכנון והבניה כנגד בניה בלתי חוקית במרחבה, אולם, כפי שיוצג בעתירה זו - אין בעשייה זו בכדי לעצור את הבניה הבלתי חוקית, שכן המשיבה 1 **איננה נוקטת** במלוא האמצעים העומדים לרשותה ובכך מאפשרת את המשך קיומה של התופעה.
4. בין היתר הסתבר לעותרת, ממספר רב של מקרים שנבדקו על ידה, כי **במרחב האחריות של המשיבה 1 מתקיימת תופעה מדאיגה אשר במסגרתה מופרים, באופן שיטתי, צווים שיפוטיים המוצאים כנגד העבריינים - כאשר המשיבה 1 אינה עושה די בכדי לאכוף את הצווים השיפוטיים.**
5. במסגרתה של עתירה זו מבקשת העותרת להעביר תחת שבט ביקורתו של בית המשפט את האופן בו מתנהלת המשיבה 1 אל מול הפרת צווים שיפוטיים וזאת לאור המשמעות החריגה וההשלכות הנרחבות הקשורות לעניין זה, ובמיוחד לאור **הזילות בבתי המשפט והזילות בהליכים השיפוטיים ובשלטון החוק** הנגרמים כתוצאה מהיעדר אכיפה נחושה של צווים אלו.

הצדדים לעתירה :

6. העותרת הינה תנועה ציבורית, אשר שמה לה למטרה לבדוק ולבקר את פעולת הרשויות המנהליות בדרך טיפולן בנושאי מדיניות קרקעית וסביבתית כך שיפעלו בהתאם לחוק ולכללי המנהל התקין.
7. המשיבה 1 היא הנושאת באחריות ובעלת הסמכויות לאכיפת דיני התכנון והבניה במרחב הפיקוח שבשליטתה ובכלל זה מרחב הכפר מגיד אל כרום, ובכללן סמכויות הפיקוח האכיפה והתביעה במרחב הנ"ל, בהתאם לאמור בסעיף 27 לחוק התכנון והבניה.
8. המשיבה 2 היא משטרת ישראל האמונה על נקיטת הליכים פליליים כנגד עבריינים בכלל וכנגד מפרי צווים שיפוטיים בפרט.

הפרק העובדתי :

9. ביום 12 דצמבר 2012 פנתה העותרת לגורמי התכנון והבניה האחראים על מרחב הכפר מגיד אל כרום (להלן: "**הכפר**") בדרישה לנקיטת הליכי פיקוח ואכיפה כנגד 11 מבנים אשר נבנו

מחוץ לתכנית המתאר של הכפר. למכתבה של העותרת צורפה טבלה ובה פרטיהם המלאים של כלל המבנים נשוא המכתב וכן תצלום אויר המציין את מיקומו של כל מבנה ומבנה.

• **פניית העותרת מיום 12 דצמבר 2012 מצ"ב לעתירה זו כנספח א'**

10. ביום 27 דצמבר 2012 השיבה המשיבה 1 לעותרת במכתב מפורט המתייחס לכל אחד מהמבנים הבלתי חוקיים, נשוא פניית העותרת, ומפרט את הליכי האכיפה אשר ננקטו כנגד בניה בלתי חוקית זו.

• **מכתב המשיבה 1 מיום 27 דצמבר 2012 מצ"ב לעתירה זו כנספח ב'**

11. ממכתבה של המשיבה 1, נספח ב', עלתה תמונה לפיה המשיבה 1 פועלת כנגד הבניה הבלתי חוקית בתחומה ונוקטת בהליכים מנהליים ושיפוטיים בהתאם לסמכויותיה, לכאורה.

12. ביום 13 מאי 2013 אותרה על ידי העותרת פעילות חציבה אינטנסיבית באתר נוסף, הסמוך מאד למרחב נשוא פניית העותרת נספח א'. בעקבות האיתור פנתה העותרת למשיבה 1 ביום 14 במאי 2103 בדרישה דחופה לעצור את החציבה הבלתי חוקית.

• **פניית העותרת מיום 14 במאי 2013 מצ"ב לעתירה זו כנספח ג'**

13. במכתבה הדגישה העותרת כי מבדיקה שערכה נודע לה שכנגד החציבה הבלתי חוקית הוצא צו שיפוטי כבר ביום 12 במאי 2013 – אולם למרות הוצאת הצו, החציבה במקום נמשכה, תוך הפרה של הצו והתעלמות מוחלטת מהוראות בית המשפט.

14. הואיל והמשיבה 1 התעלמה מפנייתה של העותרת נספח ג' ולאור העובדה כי התעלמות זו באה למרות חומרת העבריינות הכרוכה בהפרת צו שיפוטי, שבה העותרת לשטח ביום 21 מאי 2013 על מנת לבדוק את הנעשה במחצבה ואת הנעשה בשאר המבנים נשוא פנייתה של העותרת מיום 12 דצמבר 2012.

15. התמונה שנפרשה בפני העותרת הייתה חמורה, לא פחות מכך! מבדיקת העותרת עלה כי העבודה במחצבה נמשכו, למרות הוצאת הצו השיפוטי, וחמור מכך, העותרת מצאה כי בשישה מתוך 10 אתרים, אשר לגביהם נמסר כי הוצאו צווים שיפוטיים – הבניה נמשכה גם לאחר הוצאת הצווים השיפוטיים תוך התעלמות מכוונת ושיטתית מהוראות בית המשפט.

16. בעקבות הממצאים הנ"ל פנתה העותרת למשיבה 1 ביום 27 במאי 2013 בדרישה לנקיטת ההליכים הדרושים לאכיפת הצווים השיפוטיים תוך הפניית המשיבה לפקודת בזיון בית המשפט ולהוראות חוק התכנון והבניה, אשר נועדו למימוש הצווים השיפוטיים. בנוסף הוספו לרשימת המבנים הלא חוקיים במרחב נשוא העתירה עוד שלושה מבנים שאותרו על ידי העותרת ובסה"כ נדרשה המשיבה 1 לפעול להפסקת הבניה ב 15 אתרים (שני אתרי חציבה לא חוקית ו- 13 אתרים של בניה לא חוקית).

• **פניית העותרת מיום 27 במאי 2013 מצ"ב לעתירה זו כנספח ד'**

17. למכתבה, נספח ד', צירפה המשיבה טבלה ובה פירוט ותמונות של כל המבנים הכלולים בפניה תוך ציון מדויק של המבנים בהם בוצעה בניה/חציבה לאחר הוצאת הצווים השיפוטיים.

הואיל ו"טוב מראה עיניים", להלן מספר דוגמאות הממחישות, הן את העובדה כי מדובר כי מדובר בבניה בלתי חוקית חצופה של מבני מגורים נרחבים והן את העובדה כי במבנים אלו בוצעה בניה גם לאחר הוצאת הצווים, כאמור לעיל:

מבנה מספר 1 - קיים צו שיפוטי

תמונה מיום 16 פברואר 2014

תמונה מיום 27 אפריל 2014

מבנה מספר 3 - קיים צו שיפוטי

תמונה מיום 29 נובמבר 2012

תמונה מיום 25 דצמבר 2013

מבנה מספר 6 - קיים צו שיפוטי

תמונה מיום 14 אוקטובר 2013

תמונה מיום 16 פברואר 2014

18. ביום 30 ביוני 2013 השיבה המשיבה 1 לפנייתה של העותרת. בתשובתה ציינה המשיבה כי "כל המקרים... מטופלים במישור המשפטי, הועדה תפעל בהתאם להחלטת בית המשפט". בנוסף התייחסה הוועדה גם לשאר המקרים הנוספים תוך שהיא מודיעה כי היא "ממשיכה במעקב אחר המתפתח בשטח".

• **מכתב המשיבה 1 מיום 30 ביוני 2013 מצ"ב לעתירה זו כנספח ה'**

19. ביום 29 באוגוסט 2013 פנתה העותרת למשיבה 1 בהקשרו של מבנה נוסף (ה-16 במספר!) אשר בנייתו החלה במרחב הכפר ודרשה, שוב, כי המשיבה 1 תפעל לאכיפת הצווים השיפוטיים בשאר המקרים תוך השבת המצב לקדמותו – טרם הוצאת הצווים.

• **פניית העותרת מיום 29 באוגוסט 2013 מצ"ב לעתירה זו כנספח ו'**

20. הואיל והמשיבה 1 לא טרחה להשיב לפנייתה האחרונה של העותרת, פנתה העותרת למשיבה 1 ביום 6 בינואר 2014 בפניה מפורטת ומסודרת בדרישה לנקיטת הליכים כנגד רשימת המקרים בהם בוצעה הפרת הצווים השיפוטיים והצווים המנהליים מאז פנייתה הראשונה של העותרת.

• **פניית העותרת מיום 6 בינואר 2014 מצ"ב לעתירה זו כנספח ז'**

21. בנפרד מפנייתה נספח ז', פנתה העותרת למשיבה 1 ביום 7 בינואר 2014 בדרישה לנקיטת הליכים כנגד עוז 10 מבנים בלתי חוקיים המצויים בהליכי בניה במרחב הכפר ובכך הגיעה רשימת האתרים ל-25 (במילים: עשרים וחמישה אתרים של בניה בלתי חוקית חדשה!).

• **פניית העותרת מיום 7 בינואר 2014 מצ"ב לעתירה זו כנספח ח'**

22. במענה לשני מכתביה האחרונים של העותרת (נספחים ז' ו-ח') השיבה המשיבה 1 במכתב לקוני מיום 13 בינואר 2014 ובו הגיבה באופן כללי כי המקרים "מטופלים על ידי הוועדה בהתאם לסמכויות הניתנות לה ע"פ חוק" ומבלי להתייחס לפרטי פניותיה של העותרת.

• **תשובת המשיבה 1 מיום 13 בינואר 2014 מצ"ב לעתירה זו כנספח ט'**

23. במענה לתשובת המשיבה 1 פנתה העותרת למשיבה 1 בשני מכתבים נפרדים: האחד בהתייחס לסוגיית אכיפת הצווים השיפוטיים והשני בהתייחס לסוגיית הבניה החדשה (מקבץ II, מבנים 16-25).

24. במכתב מיום 26 בפברואר 2014 הבהירה העותרת כי היא עומדת על כך שהמשיבה 1 תדאג למימוש הצווים השיפוטיים תוך שהיא מנמקת היטב את דרישתה ותובעת במפגיע כי הוועדה תעשה את המוטל עליה. בנוסף מוענה פניה זו לוועדה המחוזית ומשרד הפנים לשם בחינה של מימוש סמכויות מקבילות על ידי הוועדה המחוזית ובחינת מינוי וועדה ממונה במקום המשיבה על ידי משרד הפנים.

• **פניית העותרת מיום 26 בפברואר 2014 מצ"ב לעתירה זו כנספח י'**

25. במכתבה מיום 23 במרץ 2014 הבהירה העותרת למשיבה 1, בהתייחס לסוגיית הבניה החדשה, כי תשובותיה הלקוניות אינן עומדות בדרישות החוק ועל כן דרשה לקבל תשובה מפורטת בדבר דרישתה לנקיטת הליכי פיקוח ואכיפה כנגד מקבץ הבניה החדשה.

• **פניית העותרת מיום 23 במרץ 2014 מצ"ב לעתירה זו כנספח י"א**

26. ביום 27 במרץ 2014 השיבה המשיבה 1 לפניותיה של העותרת בעניין הימנעות המשיבה 1 מאכיפת צווים שיפוטיים.

• **מכתב המשיבה 1 מיום 27 במרץ 2014 מצ"ב לעתירה זו כנספח י"ב**

27. במכתבה מניחה המשיבה 1 את הסוגיה לפתחה של משטרת ישראל תוך טענה (הנשמעת במכתב זה לראשונה) כי כנגד הפרת הצווים השיפוטיים הוגשו תלונות במשטרה. בנוסף ציינה המשיבה 1 כי מצבם התכנוני של המבנים, המצויים בתחום המיועד למגורים בתכנית העתידית של הכפר – מצדיקה סובלנות כלפי היעדר החוקיות של הבניה.

28. ביום 28 במאי 2014 פנתה העותרת למשיבה 1 בדרישה לנקיטת הליכי פיקוח ואכיפה כנגד שני מבנים חדשים (מבנים 26-27) – ממכתב זה ברור כי במרחב המשיבה 1 ממשיכים העבריינים לעשות ככל העולה על רוחם ובונים ללא היתר כאוות נפשם. לא למותר לציין כי פניה זו של העותרת טרם נענתה עד ליום הגשת העתירה.

• **פניית העותרת מיום 28 במאי 2014 מצ"ב לעתירה זו כנספח י"ג**

29. משנוכחה העותרת כי פניותיה למשיבה לא יביאו לידי אכיפה של הצווים השיפוטיים וכי המצב במרחב המשיבה מחייב התערבות משמעותית אשר תביא לאכיפה יעילה של דיני התכנון והבניה, לא נותרה לעותרת כל ברירה כי אם לפנות לבית המשפט הנכבד בעתירה זו על מנת שבית המשפט יורה למשיבה 1 לאכוף את הצווים השיפוטיים ולדאוג להשבת המצב לקדמותו – טרם הוצאת הצווים השיפוטיים.

30. למען הסדר הטוב יובהר כי עניינה של עתירה זו ב- 9 מתוך 27 המבנים לגביהם פנתה העותרת למשיבה. ב- 9 מבנים אלו מבוצעת בניה למרות קיומם של צווים שיפוטיים האוסרים על בנייתם.

מבנים אלו מסומנים בצבע אדום בטבלה נספח י"ד, המפרטת את המידע המצוי בידי העותרת לגבי הבניה הבלתי חוקית במרחב הכפר.

• **טבלה ובה פירוט סטאטוס המבנים לגביהם פנתה העותרת למשיבה מצ"ב לעתירה זו כנספח י"ד**

31. ביום 30 ביוני 2014 הוגשה על ידי העותרת עתירה כנגד המשיבה 1 (להלן: "העתירה המקורית") ובה דרישה לחייב את המשיבה 1 לנקוט בצעדים לפי פקודת בזיון בית המשפט ולפי סעיפים 241-245 לחוק התכנון והבניה. ביום 24 באוגוסט 2014 השיבה המשיבה 1 לעתירה המקורית וביום 9 בנובמבר 2014 נערך דיון מקדמי בעתירה זו.

32. במהלך הדיון, המליץ בית המשפט, לאור האמור בעתירה ובתשובת המשיבה 1 לעתירה, כי העתירה תתוקן באופן של פירוט ספציפי של הסעדים להן עותרת העותרת ותוך הוספת משטרת ישראל כמשיבה לעתירה, ומכאן הגשת עתירה מתוקנת זו.

הפרק המשפטי :

33. על החשיבות הרבה באכיפת החוק עמד לאחרונה כבוד השופט א. רובינשטיין בבג"ץ 5377/09 תנועת רגבים ואח' נגד שר הביטחון ואח' בדבריו הנכוחים בפיסקה ז' לפסק דינו :

" מראשית דרכו עמד בית משפט זה, והדבר הוא בגדר מושכלות יסוד, על חיוניותה של אכיפה אפקטיבית לשם שמירה על שלטון החוק, ולשם מניעת מצב בו איש הישר בעיניו יעשה; "כי כאשר 'לית דין' אזי 'לית דין' - וההפקרות שהשתררה אצלנו בשטח זה, תהיה נחלתנו לעולם ועד" (בג"ץ 295/65 אופנהימר נ' שר הפנים והבריאות, פ"ד כ(1) 309, 331 - מ"מ הנשיא זילברג).

34. לא מיותר יהיה בהקשר זה לצטט מדבריו של כב' הנשיא שמגר בהתייחסו לחשיבות אכיפת חוקי התכנון והבניה. הדברים הבאים נאמרו על רקע של הפרות דיני התכנון הנוגעות לסגירת מרפסות ללא היתר, הקמת גדרות ללא רישיון וכד', בהיקף שהוא כמעט מצחיק לעומת זה המתבצע במרחב המשיבה 1, מתוך רע"א 1/84 דוויק ואח' נ' ראש העיר ירושלים ואח', פ"ד לח (1) 494 בעמ' 500 :

" בנייה שלא כדין היא לא רק תופעה החותרת תחת התכנון הנאות של הבנייה, אלא השלכותיה מרחיקות לכת יותר: היא בין התופעות הבולטות הפוגעות בהשלטת החוק. מי שעושה דין לעצמו פוגע באופן הגלוי והברור בהשלטת החוק"

35. עוד על חומרתן של עבירות על חוקי התכנון והבניה ניתן ללמוד מלשונו המאוד ברורה ומפורשת של כב' השופט מ' אלון (כתוארו אז) בע"פ 917/85 הוועדה המקומית לתכנון ובניה גליל מערבי נ' מוסא נימר אבו נימר:

" לצערנו, הפכו עבירות נגד חוקי התכנון והבניה לחזון נפרץ, ורבים גם טובים איש הישר בעיניו יבנה. זוהי פגיעה חמורה וקשה בשלטון החוק, המזלזל לעין שמש, ואין איש שם אל לב לאזהרות הגורמים המוסמכים"

36. פסק דין זה של כב' השופט אלון דן בחומרת עונשו של מי שעבר על חוקי התכנון והבניה. בדבריו מניח כב' השופט אלון כי הגורמים המוסמכים עושים את עבודתם וכי יש להחמיר בעונשו של מי שמזלזל באזהרותיהם ובשלטון החוק. ניתן לשער בנקל ובדרך של קל וחומר מה היה כותב כב' השופט אלון לו במקרה הנדון לפניו היו אלו הרשויות המוסמכות שמזלזלות בשלטון החוק ומועלות בתפקידן, כפי שנעשה במקרה המתואר בעתירה דנן.

37. מציאות זו של זלזול בחוקי התכנון והבניה אף זכתה לתואר המפוקפק "מכת מדינה" כדברי כבוד השופט גילאור בפסה"ד בעניין ע"א 1003/05 **אסדי סאלח יוסף נ' ועדה לתכנון ולבניה בקעת בית הכרם באומרה** :

"...עבירות על חוקי התכנון והבניה הפכו עוד לפני שנים למכת מדינה. מדובר בעבירות בעלות תוצאות קשות, אשר אין באמצעים העונשיים, הננקטים כלפי העבריינים כדי לחסום באופן אפקטיבי את הדרך בפני התפשטותן. יש לראות בחומרה יתרה את התופעה של בניה ללא היתר. הפרת הוראות חוק התכנון והבניה גורמות לפגיעה באינטרסים ציבוריים חשובים ומובילות לזילות..."

ואשר קדם לה כבוד השופט (כתארו אז) חשין ברע"פ 4357/01 **סבן נ' הועדה המקומית "אונו"**, פ"ד נו(3) 49, 59 באומרו :

"**אכן כן, תופעת הבניה הבלתי חוקית הפכה מכת-מדינה – ברבות השנים צירפה עצמה מכה זו... לעשר המכות**".

הפרת צווים שיפוטיים

38. כאמור לעיל, הסעדים המתבקשים בגדרה של עתירה זו נדרשים בשל הימנעותה של המשיבה 1 מלדאוג לאכיפתם של צווים שיפוטיים הניתנים על ידי בית המשפט בהליכים המנוהלים על ידי המשיבה 1 כנגד עברייני בניה בלתי חוקית בתחומה.

39. אין ספק כי החובה לציית לצו השיפוטי היא הבסיס לאפקטיביות של שלטון החוק ושל המערכת המשפטית כולה. מושכלת יסוד זו הביאה את בתי המשפט להתבטא בחריפות רבה ביותר כלפי תופעות של אי כיבודם של צווים שיפוטיים בכלל וכלפי אי כיבודם של צווים שיפוטיים בתחום התכנון והבניה.

40. להלן מספר אמרות נבחרות של בתי המשפט באשר לסוגיית הפרת הצווים השיפוטיים :

"**אי קיומם של צווים שיפוטיים פוגע גם בציבור כולו, במעמדה של הרשות השופטת, ובתשתית החברתית המביאה לכיבוד החוק**" (מדברי כב' השופט א' ברק (כתוארו אז) בע"א 371/78 **מוניות הדר לוד בע"מ נ' ביטון ואח'**, פ"ד לד(4) 232, 241).

"**אי קיום צו שיפוטי, גם אם לעבירה זו נקבע עונש מאסר של שנה, ולא מעבר לכך, יורד לשורשו של שלטון החוק ושל תורה מתוקנת**..." (מדברי כבוד השופט א' רובינשטיין ברע"פ 2809/05 **גבריאל טסה נגד מדינת ישראל**)

"**אכן, לו אחרת אמרנו כי-אז היתרנו כל רסן והכל היו נוהגים כרצון איש ואיש, כמו לית דין ולית דין. וכפי שנאמר על ימים אחרים: בימים ההם אין מלך בישראל, איש הישר בעיניו יעשה**. לא אמרנו כל זאת אלא כדי

להדגיש את החומרה היתרה הנודעת להפרתו של צו הפסקה שיפוטי"
(מדברי כב' השופט מ' חשין בפסק הדין ברע"פ 10896/04 סעיף פואד
אג'בריה נגד מדינת ישראל (סעיף 6 לפסה"ד))

41. חומרה זו באה גם לידי ביטוי בצורך של העמידה האיתנה של בתי המשפט על אכיפת הצווים השיפוטיים ללא פשרות ובתקיפות:

"אין להמעיט בחשיבות הבעת מסר עונשי מרתיע בעבירות של הפרת צווים שיפוטיים כדי להילחם באורח אפקטיבי בתופעות של אי ציות לחוק וזלזול בצווי בית המשפט דרך כלל, ובתחום התכנון והבניה בפרט" (מדברי כבוד השופטת א' פרוקציה ברע"פ 8406/03 יעקב סבן נגד הוועדה המקומית לתכנון ובניה אונו).

"המבקש עשה דין לעצמו ובמשך זמן ארוך פעל שלא בהתאם לחוק, ובניגוד לצווים שיפוטיים. על מעשים שכאלו, המבטאים זלזול חמור בחוק ובזולת יש להגיב בענישה ממשית ומרתיעה" (מדברי כבוד השופט ג'ובראן ברע"פ 8021/09 יוחנן בן דוד נגד הוועדה המקומית לתכנון ובניה ירושלים).

"מבית-המשפט אמור לצאת מסר חד וברור לעברייני הבנייה, ובפרט לאלו המפרים צווים שיפוטיים, כי עשיית דין-עצמי בתחום הבנייה, והתעלמות מצווי בתי-המשפט, תגרור תגובה עונשית מכאיבה ומרתיעה, לרבות מאסרים בפועל" (מדברי כבוד השופט נועם בע"פ (מחוזי ירושלים) 4033/09 מחפוז רמאדה נגד מדינת ישראל).

42. ראויים לציון דברי כב' השופט ד"ר ע' זרנקין בע"פ (מחוזי חיפה) 759-05-09 אבו קאסם ואח' נגד מדינת ישראל, ובמיוחד בשים לב לתפקידו של בית המשפט בסוגיה זו:

"אין צורך להכביר מילים הרבה על הפגיעה הקשה בשלטון החוק הנגרמת כתוצאה מהפרות בוטות של חוקי התכנון והבנייה אשר הופכים למרמס בידי רבים. בייחוד רב הנזק מהתנהגותם של אלו אשר לבם גס בצווים השיפוטיים המופנים כנגדם, והם מפירים אותם ללא היסוס, ותוך תקווה כי בסופו של יום יצליחו להתחמק מאימת הדין.

הסכנה החמורה הינה שזילות זו של שלטון החוק אינה נותרת נחלתם של עברייני בנייה בלבד, אלא שהיא מחלחלת לתחומים אחרים של החיים וסופה מי ישורנו.

בעניין זה, נשואות העיניים כולן לעברו של בית המשפט, הן עיני אלו המכבדים את החוק ונוהגים על פיו והן העבריינים אשר לבם גס בחוק, ואלו גם אלו ראויים לכך כי בית המשפט יאמר את דברו בצורה ברורה בסוגיה זו. בעניין זה, אמירה מהוססת או כפל לשון אינם משרתים את

המטרה. לא די באמירה נורמטיבית כי עבירות התכנון והבנייה ועבירות של הפרת צווים שיפוטיים, עבירות קשות הן, שפגיעתם קשה בשלטון החוק, אם לא נלווית אליהן גם ענישה משמעותית התואמת את חומרתן" (ההדגשות אינן במקור, ב.א.)

43. הנה כי כן, בתי המשפט השונים חוזרים באופן נחרץ ועקבי על הצורך שבציות לצווים שיפוטיים היוצאים תחת ידי בתי המשפט ומדגישים את הצורך העקרוני באכיפה נחרצת של הצווים השיפוטיים.

44. העותרת סבורה כי הימנעותה של המשיבה 1 מלדאוג לאכיפת הצווים השיפוטיים בהליכים אותם היא מנהלת כנגד עברייני הבניה במרחב הוועדה – עומדת בסתירה לחובתה לפעול למימוש דיני התכנון והבניה ומאפשרת, בדרך של הימנעות, את הפרת הצווים על ידי העבריינים.

חובת הרשות המנהלית לפעול למימוש צווים שיפוטיים

45. כפי שעולה מהתמונה העובדתית הפרוסה בפני בית המשפט וככל שהעותרת מבינה - המשיבה איננה נמנעת מלפעול כנגד עברייני התכנון והבניה בתחומה: המשיבה מאתרת את הבניה הבלתי חוקית, מוציאה צווים מנהליים ופונה לבית המשפט במקרים הדורשים זאת.

46. עם זאת, העותרת סבורה כי, "בשורה התחתונה", המשיבה נכשלת בעבודתה. העובדה כי כנגד העבריינים מוצאים על ידי בית המשפט צווים אין בה כל תועלת – כל עוד צווים אלו אינם ממומשים, בבחינת "להגיע אל הבאר אך לא לשתות ממנה". מה תועלת יש בצו שיפוטי אם הוא איננו נאכף?

47. יתר על כן, העותרת סבורה כי במקום בו צו שיפוטי איננו נאכף - מוטב היה שלא להוציאו מלכתחילה, שכן הנזק למערכת השלטון והמשפט הנגרם מאי אכיפה של צו שיפוטי חמור יותר מקיומה של בניה ללא ההיתר שבגינה הוצא הצו!

48. פנייתה של רשות ציבורית לבית המשפט להוצאת צו שיפוטי **טומנת בחובה גם התחייבות מכללא של הרשות להוצאתו של הצו השיפוטי אל הפועל** שכן לבית המשפט עצמו אין "שלוחי בית דין" שיעשו את עבודתו ועל כן החובה למימוש הצו השיפוטי חלה הן על הרשות המנהלית והן על העבריין עצמו.

49. מהאמור לעיל ניתן להסיק מסקנה חד משמעית – **מקום בו הוצא צו שיפוטי, חלה חובה על הרשות לאכוף את הצו** ללא שיקול דעת מנהלי בשאלות הנוגעות להצדקת הוצאתו של הצו השיפוטי – **הרשות המנהלית הינה שלוחתו של בית המשפט להוצאת הצו אל הפועל**, וככל שמאן דהוא מבקש לטעון כנגד הצו – המקום היחידי בו הוא יוכל לטעון ולהישמע הוא בית המשפט.

50. לעניין זה ראוי להביא שוב את דברי בית המשפט אשר הובאו בפתח העתירה (כבוד השופט פיש) בת.פ. (שלום חיפה) 4420/04 **מדינת ישראל נגד חדיד ואח' כלשונם** :

"כאשר הרשות המבצעת נמנעת באופן שיטתי משך שנים מביצוע צווי הריסה שיפוטיים – שהיא עצמה מבקשת – היא מבזה את בית המשפט והופכת את הרשות השופטת לשותפה בכוח למחדליה. אי כיבוד פסקי דין הינו סימן היכר של חברה שאינה מתפקדת וחובתה של הרשות המבצעת לא לתרום להיווצרות תופעה זו"

51. בפרשנות מעט מחמירה, ניתן היה ללמוד מאמירתו הנ"ל של בית המשפט כי הימנעות הרשות המבצעת ממימושם של צווים שיפוטיים שהיא עצמה מבקשת – **כבזיונו של בית המשפט**, לא פחות מכך, המאפשרת פניה לבית המשפט בבקשה לפי פקודת בזיון בית המשפט, הן כנגד העבריין והן כנגד הרשות הנמנעת ממימוש הצו.

52. חמור מכך, בעניינו של ת.פ. 4420/04 הנ"ל נקבע בפסק הדין כי הימנעותה של הוועדה המקומית מאכיפה של דיני התכנון והבניה ומאכיפת הצווים השיפוטיים אשר ניתנו במרחב הוועדה – מאפשרת טענה של "הגנה מן הצדק" כנגד הרשעת הנאשם דהתם. אמנם פסק הדין עצמו בוטל בערעור אשר הוגש על ידי המדינה – אולם ברור כי העובדה שהוועדה איננה אוכפת את הצווים השיפוטיים מהווה מעילה בחובתה לאכוף את החוק וגורמת לנזק נרחב לשלטון החוק.

53. ומן הכלל אל הפרט – כפי שהוצג בחלק העובדתי של עתירה זו, במרחב הכפר מגיד אל כרום קיים כאוס אכיפתי והפקרות נמשכת. העובדה כי העותרת, בביקוריה הקצרים במקום, איתרה בניה חדשה של שלמעלה מ-25 מבנים לא חוקיים, רק במרחב שמחוץ לתכנית המתאר של הכפר – מעידה על כשל עמוק באכיפת דיני התכנון והבניה במרחב.

54. ברור, אם כן, כי המשיבה 1 מועלת בתפקידה ומועלת בחובתה כשלוחתו של בית המשפט בכך שהיא מאפשרת את הפרת הצווים השיפוטיים וגורמת לביזיון בית המשפט וזילות של המערכת המשפטית ושלטון החוק במרחב ובכך יש להצדיק את הסעדים המבוקשים בגדרה של עתירה זו.

55. ודוק: מהעובדות המפורטות בעתירה זו עולה כי החובה המוטלת על המשיבה לאכיפת הצווים השיפוטיים – **מופרת באופן סיסטמטי** וקבוע שכן מדובר במספר רב של מקרים בהם הרשות איננה נוקפת אצבע ועומדת כמחרישה מול רמיסת הצווים השיפוטיים על ידי עברייני הבניה.

56. ברור כי בכך יש לראות את המשיבה **כמתנערת לחלוטין ובאופן בלתי סביר** מחובתה המנהלית לאכיפת הצווים השיפוטיים ובאופן המצדיק את התערבותו של בית המשפט הנכבד כפי שנקבע בבג"צ 6579/99 **עמיחי פילבר נ' ממשלת ישראל**, תקדין-עליון 99(3)425:

"אכן, כדי שבית המשפט יתערב ברמת האכיפה של חוק זה או אחר, צריך שהרשויות המוסמכות יתנערו לחלוטין מחובתן לאכוף את החוק, דבר

**שאינו קיים במקרה זה, או יימנעו ממילוי חובתן באופן בלתי-סביר, דבר
שלא הוכח במקרה זה"**

57. העותרת סבורה כי במקרה דנן, לאור העובדה כי לא מדובר רק בחובה המנהלית המוטלת על המשיבה אלא גם בכבודו הרמוס של בית המשפט ובהשלכות על שלטון החוק – היה נכון לחייב את המשיבה 1 לפעול למימוש הצווים השיפוטיים גם ברף נמוך מזה שקבע בית המשפט כמצדיק התערבות, ומקום בו ממילא קיימת התנערות מוחלטת – על אחת כמה וכמה.

הכלים העומדים לרשותה של המשיבה לאכיפת הצווים השיפוטיים

58. למעלה מן הצורך יצוין כי בפני המשיבה 1 קיימות מספר חלופות למימוש ואכיפה של צווים שיפוטיים אשר הוצאו מכוח סעיף 239 לחוק התכנון והבניה, שתי הדרכים העיקריות הן: פעולות לפי הוראות פרק י' לחוק (סעיפים 241-245) אשר מאפשרות הריסה מיידית (בטרם פסק דין) של בניה הנעשית בניגוד לצו ביניים שיפוטי, וכן פניה לפי פקודת בזיון בית המשפט לחיוב העבריין בקנס או מאסר אשר יבטיחו את קיומו של הצו השיפוטי.

59. ראוי לציין בהקשר זה את פסק הדין ברע"פ 4169/12 דן מיחזור בע"מ ואח' נגד מדינת ישראל בגדרו חזר ביהמ"ש העליון ואישר כי אין כל מניעה לפנות בבקשה לפי פקודת בזיון בית המשפט לשם אכיפה של צווים שיפוטיים שהוצאו בהתאם להוראות חוק התכנון והבניה.

60. כלים אלו מחייבים פעולה מצד המשיבה. הן פניה להריסה מיידית לפי החוק והן פניה לפי הפקודה, לא יוכלו לצאת לפועל מבלי שהמשיבה תפנה לבית המשפט בבקשה לקבל סעדים כנגד העברינים.

61. במקרה דנן, בו המשיבה נמנעת מלפנות לבית המשפט ולהשתמש בכלים שהעמיד בידיה החוק לשם אכיפת הצווים השיפוטיים, נראה כי אין מנוס ממתן הוראה שיפוטית למשיבה לביצוע הפעולות הנדרשות לשם מימוש הצו השיפוטי ושמירה על כבודם של בתי המשפט ומערכת המשפט, כמבוקש בעתירה זו.

אחריותה של משטרת ישראל

62. הן במכתבה של המשיבה 1 מיום 27 במרץ 2014 (נספח י"ב לעתירה) והן בכתב התשובה של המשיבה 1 לעתירה המקורית (סעיפים 10 ו-13) מפנה המשיבה 1 אצבע מאשימה כלפי המשיבה 2 בכל הקשור לסוגיית הטיפול בהפרת הצווים השיפוטיים על ידי עבריני הבניה בתחומה.

63. אי קיום צו הפסקת עבודה שיפוטי מהווה עבירה פלילית לאור הוראת סעיף 240 לחוק התכנון והבניה:

"240. מי שאינו מקיים צו שניתן לפי סעיף 239 ושהומצא לו, דינו - מאסר שנה אחת ואם נמשכה העבירה אחרי המצאת הצו, קנס כאמור בסעיף 61(ג) לחוק העונשין, לכל יום של עבירה.

64. האחריות לחקור חשד לביצוע עבירות ולהביא לדין את החשודים מוטלת על כתפי משטרת ישראל.

65. כפי שנטען על ידי המשיבה 1, למשטרת ישראל הועברו תלונות בדבר הפרת צווים שיפוטיים, אולם לא נעשה דבר על ידי המשטרה.

66. לאור זאת נראה כי גם לגבי משטרת ישראל ניתן לטעון כי הימנעותה מחקירה ונקיטת הליכים פליליים כנגד העבריינים מהווה הימנעות בלתי סבירה, במיוחד לאור החומרה המיוחסת לסוגיית הציות לצווים שיפוטיים, כפי שפורט לעיל בהרחבה.

67. העותרת סבורה כי לאור העובדה שמדובר בתופעה ולאור הצורך הדחוף לנקוט באמצעים אשר יבטיחו את הציות לחוק במרחבה של המשיבה 1 - על בית המשפט לחייב את המשיבה 2 בנקיטת הליכי חקירה כנגד מפרי הצווים השיפוטיים, ובמידה ויימצא כי אכן נעברו העבירות כנטען - להגיש כתבי אישום.

אחריות המשיבות – במקביל ובמצטבר

68. למען הסר ספק – העותרת סבורה כי פנית המשיבה 1 למשטרת ישראל איננה פוטרת אותה מנקיטת הליכים נוספים כנגד עברייני הבניה ומפרי הצווים השיפוטיים, ועל כן, אם נוכחה המשיבה 1 כי פניה למשטרת ישראל איננה מביאה לפתרון הבעיה – שומה היה עליה לפעול במקביל בהתאם לכלים המצויים בידה, כמפורט לעיל, קרי: נקיטה בהליכים לפי פקודת ביזיון בית המשפט ונקיטה בהליכים לפי סעיפים 241-245 לחוק התכנון והבניה.

סיכום :

על יסוד האמור יתבקש בית המשפט הנכבד ליתן פסק דין כמבוקש ברישא לעתירה זו וכן לחייב את המשיבים בהוצאות העותרת ובשכר טרחת עורך דינה.

"על בית המשפט ליתן ידו למאבק הקשה של הרשויות בעבירות תכנון ובניה, המגיע למרובה הצער רק לחלק, אולי חלק לא גדול, מתוך העבירות."²

עתירה זו נתמכת בתצהירו של רכז צפון של העותרת, מר ישי חמו.

היום, כ"ז בשבט תשע"ה

16 בפברואר 2015

בעז ארזי, עו"ד

ב"כ העותרת

2 מדברי כבוד השופט א' רובינשטיין בע"פ 3249/05 מרדכי בר יוסף נגד יו"ר הוועדה המקומית, פתח תקוה

ת צ ה י ר

אני הח"מ, **ישי חמו (ת.ז. 200516367)** לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי באם לא אעשה כן אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, מצהיר בזאת כדלקמן:

א. הנני עושה תצהירי זה בתמיכה לעתירה מנהלית שהוגשה על ידי רגבים כנגד הועדה המרחבית לתכנון ובניה בקעת בית הכרם.

ב. אני עובד אצל הנתבעת והעובדות הכלולות בעתירה הגיעו לידיעתי מתוקף תפקידי.

ג. הנני מצהיר כי כל העובדות והטענות שמובאות בעתירה נכונות למיטב ידיעתי, הבנתי ואמונתי.

זה שמי, זו חתימתי וכל האמור לעיל אמת.

א י מ ו ת ח ת י מ ה

היום, 30 ביוני 2014, התייצב בפני - עו"ד בועז ארזי ממעלה מכמש 210 - מר **ישי חמו (ת.ז. - 200516367)**, המוכר לי באופן אישי, וחתם על תצהירו זה, לאחר שהזהרתיו כי עליו לומר את האמת, וכי באם לא יעשה כן יהא צפוי לעונשים הקבועים בחוק.

עו"ד בועז ארזי

סטאטוס המבנים לגביהם פנתה העותרת למשיבה

מספר המבנה	מועד הפניה לוועדה	סטטוס המבנה	המשך בניה
1	12.12.2012	קיים צו שיפוטי	כן
2	12.12.2012	קיים צו שיפוטי	כן
3	12.12.2012	קיים צו שיפוטי	כן
4	12.12.2012	קיים צו שיפוטי	כן
5	12.12.2012	קיים צו שיפוטי	כן
6	12.12.2012	קיים צו מנהלי	כן
7	12.12.2012	קיים צו מנהלי	כן
8	12.12.2012	קיים צו שיפוטי	כן
9	12.12.2012	קיים צו שיפוטי	לא
10	12.12.2012	קיים צו שיפוטי	כן
11	12.12.2012	קיים צו שיפוטי	כן
12	14.5.2013	קיים צו שיפוטי	כן
13	27.5.2013	לא התקבלה תשובה מהוועדה	לא
14	27.5.2013	לא התקבלה תשובה מהוועדה	לא
15	27.5.2013	לא התקבלה תשובה מהוועדה	לא
16	29.8.2013	לא התקבלה תשובה מהוועדה	כן
17	7.1.2014	לא התקבלה תשובה מהוועדה	כן
18	7.1.2014	לא התקבלה תשובה מהוועדה	כן
19	7.1.2014	לא התקבלה תשובה מהוועדה	כן
20	7.1.2014	לא התקבלה תשובה מהוועדה	כן
21	7.1.2014	לא התקבלה תשובה מהוועדה	כן
22	7.1.2014	לא התקבלה תשובה מהוועדה	כן
23	7.1.2014	לא התקבלה תשובה מהוועדה	כן
24	7.1.2014	לא התקבלה תשובה מהוועדה	לא
25	7.1.2014	לא התקבלה תשובה מהוועדה	-
26	28.5.2014	לא התקבלה תשובה מהוועדה	-
27	28.5.2014	לא התקבלה תשובה מהוועדה	-

